

Відгук
офіційного опонента Безлюдної Віти Валеріївни
кандидата педагогічних наук, доцента
на дисертаційне дослідження Гуцуляк Лідії Іллівни
«Взаємодія педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому
середовищі початкової школи у Сполучених Штатах Америки»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка

Соціальні та економічні зміни, реформування сучасної системи освіти загалом висувають нові вимоги до організації і змісту початкової освіти. Стратегічні завдання держави спрямовують педагогічну науку і практику на оновлення виховного процесу в різних соціальних інститутах, передусім у школі. У Законі України «Про освіту» (2017) визначено основні права й обов'язки батьків у вихованні дітей, зокрема зазначено, що на батьків покладено однакову відповідальність за виховання і розвиток дитини. У документі вказано, що батьки є рівноправними учасниками цього процесу, оскільки без допомоги батьків педагогічному колективу важко домогтися значних успіхів у навчанні та вихованні дітей.

Початкова школа відіграє виключно важливу роль у загальній системі освіти. Це та ланка, яка має забезпечити цілісний розвиток особистості дитини, її соціалізацію, становлення культури поведінки та діяльності, формування інтелекту і загальної культури.

Процес зближення і «гармонізації» системи освіти зарубіжних країн зробив актуальним для національного виховання вивчення зарубіжного досвіду, зокрема досвіду Сполучених Штатів Америки – країни з надзвичайно цікавою системою виховання, що містить конструктивні ідеї оптимізації взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи України.

Отже, у контексті вище зазначеного вважаємо, що дисертаційна робота Гуцуляк Лідії Іллівни «Взаємодія педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у Сполучених Штатах Америки» є актуальною і вагомую для сьогодення.

Не викликає жодних заперечень визначення дисертанткою *предмета дослідження* – зміст, форми та методи взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у Сполучених Штатах Америки.

Зміст дисертаційного дослідження є логічно структурованим, відповідає меті дослідження і поставленим у ньому завданням: 1) проаналізувати стан вивчення проблеми в педагогічній теорії і практиці та розкрити сутність ключових понять дослідження; 2) охарактеризувати чинне законодавство Сполучених Штатів Америки з питань взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи; 3) розкрити зміст, форми та методи взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у Сполучених Штатах Америки; 4) розробити практичні рекомендації щодо можливості використання американського досвіду для оптимізації взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи України.

Проведена експертиза виконаних завдань переконливо доводить, що в першому розділі – *«Теоретичні засади взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у Сполучених Штатах Америки»* авторці вдалося проаналізувати стан дослідження проблеми в наукових джерелах та розкрити змістове наповнення ключових понять дослідження (Завд. 1). На позитивну оцінку заслуговує спроба здобувачки, на основі визначення сутності основних понять дослідження, а саме: «взаємодія», «громада», «середовище», «соціальне середовище», «освітнє середовище», «соціально-освітнє середовище», запропонувати авторське визначення феномену «взаємодія педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи».

У другому розділі дисертації – *«Особливості взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у Сполучених Штатах Америки»* дослідницею розв'язані друге та третє

завдання, які передбачали аналіз нормативно-правової бази з питань взаємодії педагогів, батьків та громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у США й розкриття змісту, форм й методів взаємодії педагогів, батьків та громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у США.

Грунтовне опрацювання чинного законодавства Сполучених Штатів Америки дало можливість Лідії Іллівні встановити досягнення американської школи останніх десятиліть, що безпосередньо пов'язані з політикою в галузі освіти, запровадженої як на федеральному, так і на місцевому рівнях.

Реалізація третього завдання дала змогу з'ясувати дисертантці що у сучасній американській школі найбільшого визнання набули такі форми і методи взаємодії школи з сім'ями учнів, як: фінансування та організація навчальних майстер-класів для батьків, забезпечення батьків інформацією з питань розвитку дитини, проведення досліджень для з'ясування потреб сімей і їхніх проблем, створення консультативного сімейного центру, організація спеціальних сімейних спільнот, розсилання батькам учнів та їхнім роботодавцям спеціальних листів-запрошень до співпраці, запрошення родин учнів до школи, різноманітні розважальні заходи, спеціальні домашні завдання для батьків, учительсько-батьківські конференції, асоціації батьків і вчителів.

Третій розділ роботи під назвою *«Використання досвіду Сполучених Штатів Америки для оптимізації взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи в Україні»* присвячено розкриттю особливостей взаємодії педагогів, батьків та громади в соціально-освітньому середовищі української початкової школи та проведенню компаративного аналізу взаємодії педагогів, батьків та громади в соціально-освітньому середовищі в Україні та США, що сприяло розробленню методичних рекомендації щодо можливостей використання кращого американського досвіду взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи в Україні (Завд. 4).

Вважаємо значним доробком в теорію соціальної педагогіки створену Лідією Іллівною авторську експериментальну модель безпечного соціально-освітнього середовища для учнів, педагогів та батьків української початкової школи. Основними напрямками такого середовища авторка вважає: формування у всіх учасників освітнього процесу відповідального ставлення до здоров'я засобами хортингу; безпечну медіасоціалізація молодших школярів у сучасному інформаційному середовищі; розроблення інтерактивного комплексу занять з учнями молодшої школи із запобігання вживанню психоактивних речовин; виховання майбутніх патріотів України.

Усі розділи дисертаційної роботи завершуються висновками, які відображають основну проблематику кожного з підрозділів. Загальні висновки чітко структуровані й повністю відповідають завданням дослідження.

Автореферат відповідає змісту дисертації, а значний обсяг публікацій із проблеми дослідження: 12 одноосібних публікаціях автора, з яких 8 відображають основні результати дослідження достатньою мірою висвітлюють її основні положення та підтверджують ґрунтовність виконаного дослідження.

Таким чином, всі наведені факти вказують на те, що Гуцуляк Лідії Іллівни вдалося досягти поставленої мети і розв'язати сформульовані завдання.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, відзначимо окремі дискусійні положення та висловимо деякі зауваження й побажання до змісту роботи:

1. У параграфі 1.1. «Сучасний стан розробленості проблеми дослідження у науковій теорії і практиці» автор визначає сутнісні характеристики основних понять дослідження: «взаємодія», «грумада», «середовище», «соціальне середовище», «освітнє середовище», «соціально-освітнє середовище». На нашу думку, бажано було б розкрити сутність понять «батьки» та «сім'я», які здобувачка надто часто використовує у змісті

дисертації.

2. У тексті дисертації бракує аналізу інноваційних американських технологій соціальної роботи з батьками, які застосовуються в соціально-освітньому середовищі початкової школи, що наразі впроваджуються в Україні (оцінка потреб дитини та її сім'ї, надання інтегрованих послуг тощо). Окремі з них називаються в дисертації, але в достатній мірі не розкриваються.

3. Надзвичайно ґрунтовно здобувачка у Розділі 2 розкриває особливості взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи. Утім дисертація значно збагатилася б, якби здобувачка у параграфі 2.3. подала методи та форми взаємодії педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі американської початкової школи відокремлено, а не в одному змістовому контексті.

4. Підкреслюючи високу ступінь теоретичної і практичної значущості рецензованого дослідження, вважаємо, що авторці доцільно було б окремі аспекти досліджуваної проблеми представити у вигляді рисунків, схем і таблиць, що унаочнило б доказовість наукової новизни дослідження.

5. У тексті дисертації подекуди зустрічаються граматичні помилки і стилістичні огріхи, змістові неточності.

Вказані зауваження не зменшують цінності дослідження і можуть розглядатися як побажання автору в подальшій науковій роботі, не впливаючи на загальну позитивну оцінку дисертації. Актуальність теми, самостійність і завершеність здійсненого дослідження, наукова новизна, теоретична і практична достовірність і значущість одержаних результатів дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження Гуцуляк Лідії Іллівни «Взаємодія педагогів, батьків і громади в соціально-освітньому середовищі початкової школи у Сполучених Штатах Америки», є внеском у розвиток соціальної педагогіки, відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 15 «Порядку присудження

наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. за № 567), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.05 – соціальна педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

В. В. Безлюдна

Підпис доцента В. В. Безлюдної засвідчую:

т.в.о. ректора
Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

А. М. Гедзик